

Achtergrondinformatie

De Brein-Omgeving Methodiek (BOM)

Wij werken vanuit de visie op 'omgevingszorg' van sociaal geriater (ouderenarts) dr. Anneke van der Plaats. Op basis van haar inzichten in hoe mensen met dementie de omgeving waarnemen en beleven ontwikkelde Van der Plaats de Brein-Omgeving Methodiek. Hierin zegt ze dat het gedrag steeds sterker afhankelijk wordt van 'de omgeving'.

Omgevingszorg voor mensen met dementie rust op drie pijlers:

- De fysieke omgeving: de bouw en inrichting van het gebouw, de huiskamers, de sanitaire ruimtes, de gangen, beleeftplekken, licht en geluid.
- De werkprocessen (eten en drinken, structuur van de dag), zingeving en tijdbesteding.
- Communicatie en bejegening met mensen met dementie en met collega's.

Stress in relatie tot de omgeving

Mensen functioneren in relatie tot de omgeving. Die is veelal bepalend voor hoe wij ons gedragen en werkzaamheden en activiteiten uitvoeren. Mensen met dementie zijn in nog sterkere mate afhankelijk van de omgeving. Zij raken makkelijk gedesoriënteerd. Het niet herkennen van de omgeving, het niet weten wat ze moeten doen, leidt vaak tot gevoelens van falen. Ouderen hebben daarbij ook te maken met afnemende werking van zintuigen, zoals zien, horen en ruiken.

Als de omgeving gunstig is (herkenbaar, overzichtelijk, duidelijk) kan iemand beter functioneren waardoor onrust, een uiting van stress, afneemt en welbevinden en doelgericht gedrag weer mogelijk wordt.

Het emotionele brein en het cognitieve brein

Het emotionele onderbrein en het bovenbrein (cognitieve brein) werken samen en dat zorgt voor doelgericht gedrag. Verstand en gevoel werken samen en dit stuurt onze reacties. Bij mensen met dementie is dat evenwicht verstoord. Daardoor reageren zij allereerst vanuit hun emotionele brein. Dat zorgt voor meer intuïtieve en impulsieve reacties. Mensen met dementie zijn gevoelig voor stemmingen van anderen. Door de omgeving herkenbaar, vertrouwd en duidelijk te maken wordt iets van dat evenwicht hersteld en ontstaat er meer doelgericht gedrag. Daardoor wordt de zelfstandigheid en het gevoel van eigenwaarde versterkt en het voorkomt een gevoel van falen.

Het geheugen

Een van de kenmerken van de ziekte van Alzheimer of dementie is dat het geheugen achteruit gaat. Herkenbaarheid en duidelijkheid zijn belangrijke voorwaarden om goed te kunnen functioneren. Uiteindelijk herinnert men zich de periode tot het 25^e/30^e levensjaar het beste. Ook dit gegeven krijgt een andere dimensie in relatie tot de omgeving.

In de praktijk

Bij de toepassing van de methodiek wordt gekeken naar de drie pijlers waar de omgevingszorg op is gebaseerd. Allereerst wordt de fysieke omgeving (het gebouw, de inrichting e.d.) in kaart gebracht; het gedrag van de bewoners wordt gedurende belangrijke momenten van de dag geobserveerd en tenslotte worden de werkprocessen (bijvoorbeeld rondom de maaltijden) geobserveerd, aangepast en geoefend.

Medewerkers hebben geleerd hoe zij met het ritme van de dag aangename, eenvoudige en gevarieerde activiteiten kunnen aanbieden. Deze worden afgewisseld met momenten van rust. Medewerkers zijn de regisseurs van de dag. Hierdoor verdwijnt al een deel van de stress en daarmee het onbegrepen gedrag. Er ontstaat meer tijd voor de medewerkers om aangename activiteiten met de bewoners/mantelzorgers te doen.

De situatie verandert door toepassing van deze methodiek zodanig dat de mens(en) met een hersenaandoening vooral doelgerichte, gunstige prikkels krijgen. Dit stelt hen in staat als vanzelf de dagelijkse gang van zaken intuïtief te beleven en overeenkomstig adequaat gedrag te vertonen. Met andere woorden: begrijpelijk gedrag.